
Alternative neoliberalizmu

Forum za dialog med vero in kulturo

Jože P. Damijan

University of Ljubljana

O čem se pogovarjamo

- Kaj je neoliberalizem?
 - Izvor liberalizma
 - Liberalizem po Veliki depresiji
 - Konzervativna kontrarevolucija
 - Gospodarski model v praksi
 - Neoliberalizem v Sloveniji
 - Kriza in alternative
-

Kaj je neoliberalizem?

- Nedefinirana definicija neoliberalizma
 - Teorija ali pojavne oblike?
 - Neoliberalizem v svetu ali v Sloveniji?
-

Izvor liberalizma v ekonomiji

- Francoski filozofi, Hume, Smith, Ricardo
 - Smith (moralni filozof)
 - Teorija moralnih sentimentov (1759)
 - Bogastvo narodov (1776)
 - Interes racionalnih posameznikov + konkurenca = blaginja
 - Ricardo
 - Medn. trgovina je obojestransko koristna
 - Walras, Pigout, Say
 - Tendenca k povratku v splošno ravnotežje
 - Samo-stabilizacija gospodarstva
 - Vsaka ponudba najde svoje povpraševanje
-

Liberalizem po Veliki depresiji

- Velika depresija
 - Sayev zakon trga (očitno) ne deluje
 - Keynes
 - Recepti klasične ekonomije neuporabni v času depresije
 - Lepljive cene in plače
 - Pomen agregatnega povpraševanja za stabilizacijo
 - Zdrava skepsa do matematike v ekonomiji
 - Vpliv keynesianizma na državo blaginje
 - Moderni liberalizem (vs. klasični)
 - Splošno socialno zavarovanje, višje mejne davčne stopnje, vzpon srednjega razreda, zmanjšanje neenakosti
-

Konzervativna kontrarevolucija (1)

- Neoklasična sinteza (Samuelson)
 - Avstrijska šola
 - Hayek (Mont Pelerin Society, 1947), von Mises, Schumpeter
 - Monetarizem (Friedman, Chicaška šola)
 - Nove klasične ideje
 - Fama: Hipoteza učinkovitih trgov
 - Lucas: teorija racionalnih pričakovanj
 - Prescott – Kydland: teorija realnih poslovnih ciklov
 - Neoklasika:
 - Endogene krize teoretično niso možne (razen eksogenih šokov)
-

Konzervativna kontrarevolucija (2)

- 1970-ta: naftni šoki, razpad Bretton-Woodsa
 - Visoka inflacija; sprostitev kapitalskih omejitev
 - Odgovor gospodarstva:
 - Sponzoriranje lobističnih združenj, ki sponzorirajo:
 - Študije glede deregulacije
 - Študije glede blagodejnosti znižanja davkov
 - 1980: Zmaga “ponudbene ekonomike” (woodoo econ.)
 - Freshwater vs. saltwater delitev
 - Neoklasiki vs. neokeynesianci
 - Vsi bazirajo na racionalnih pričakovanjih in učinkovitih trgih
-

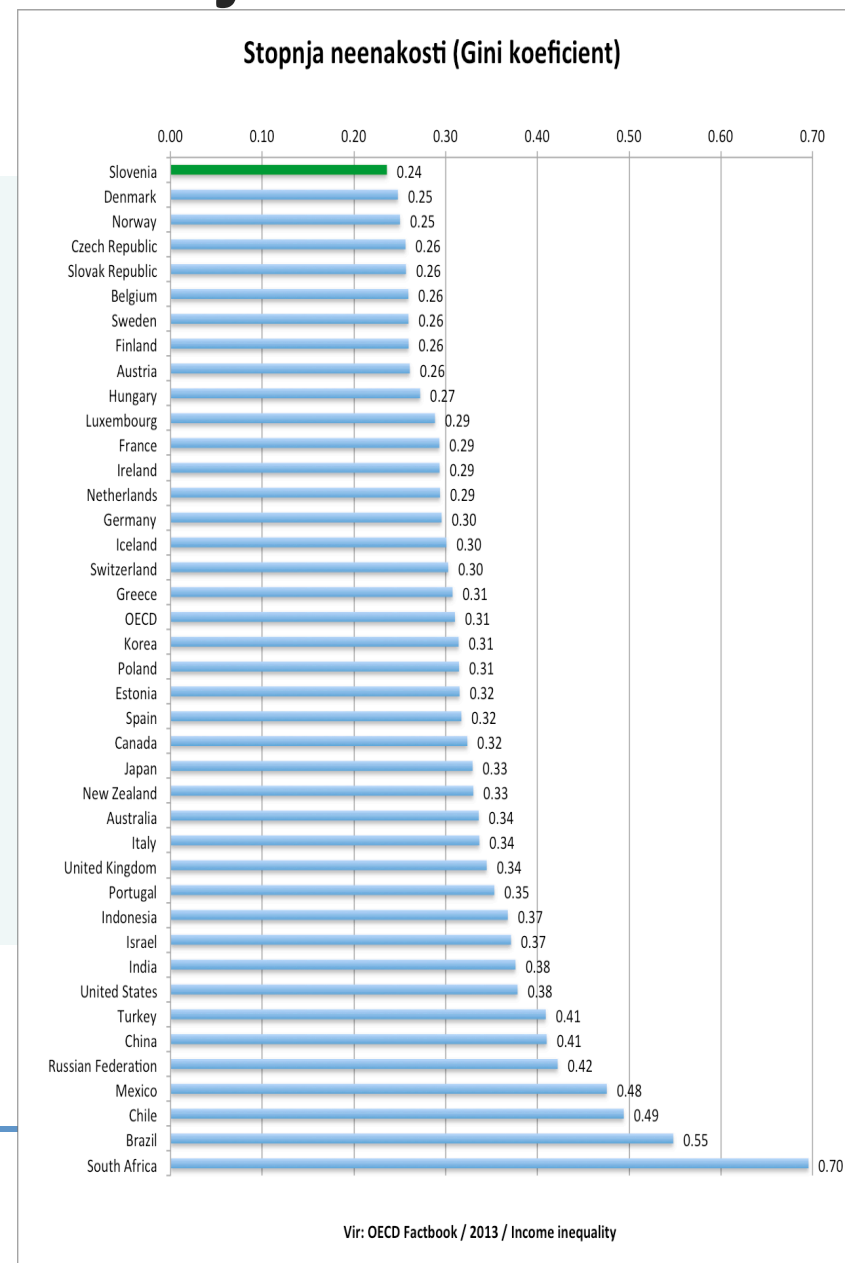
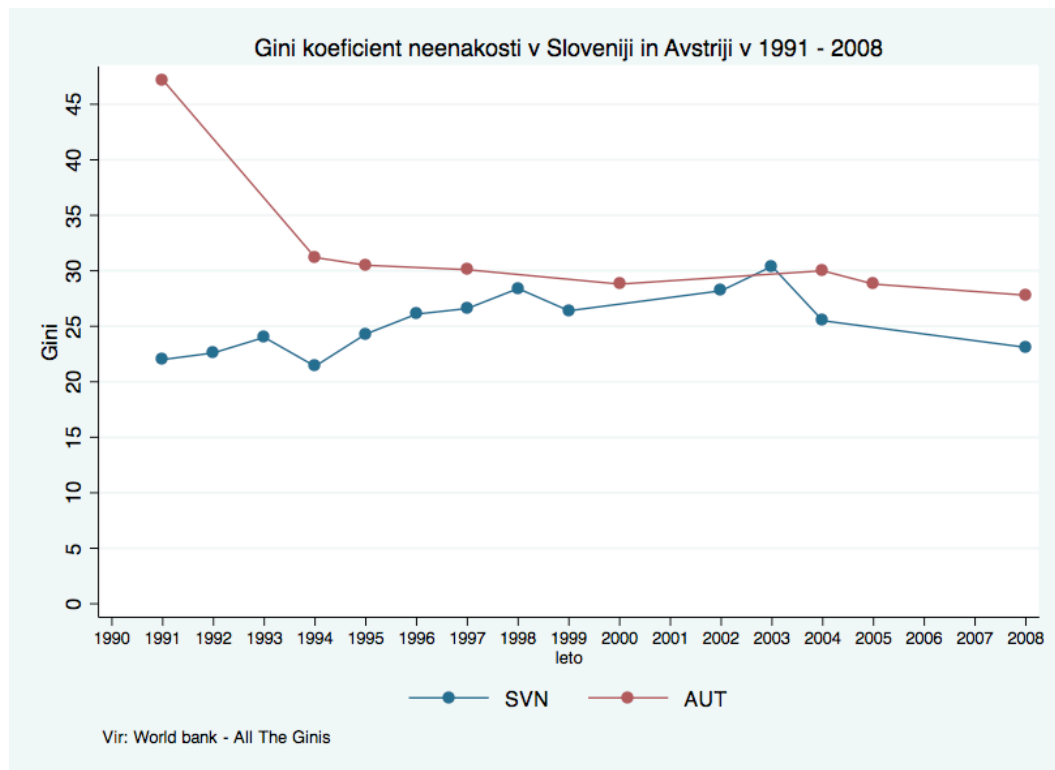
Gospodarski model v praksi

- Deregulacija finančnih trgov
 - Glass–Steagall Act (1933) repealed
 - Gramm–Leach–Bliley Act (1999)
 - Znižanje davčnih stopenj
 - Washingtonski konsenz (liberalizacija + privatizacija)
 - Globalizacija
 - Sprostitev kapitalskih ovir
 - Liberalizacija trgovine; sprejem Kitajske v WTO (2001)
 - Ponavljajoče se finančne krize v državah v razvoju
 - Sedanja finančna kriza
-

Neoliberalizem ... v Sloveniji ?

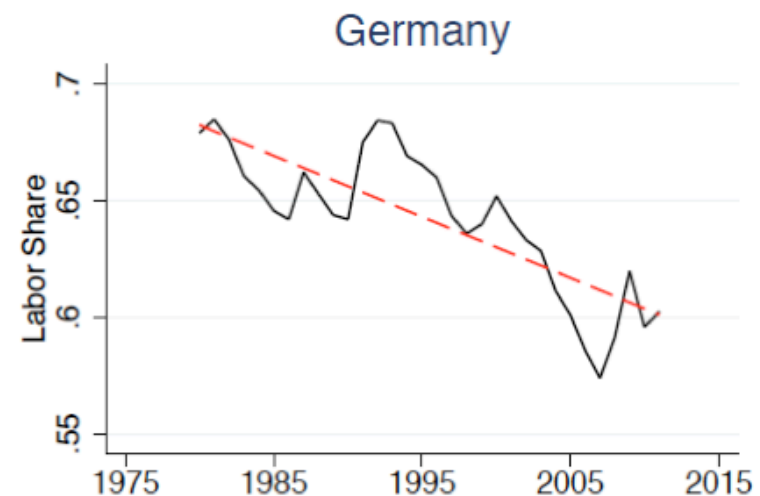
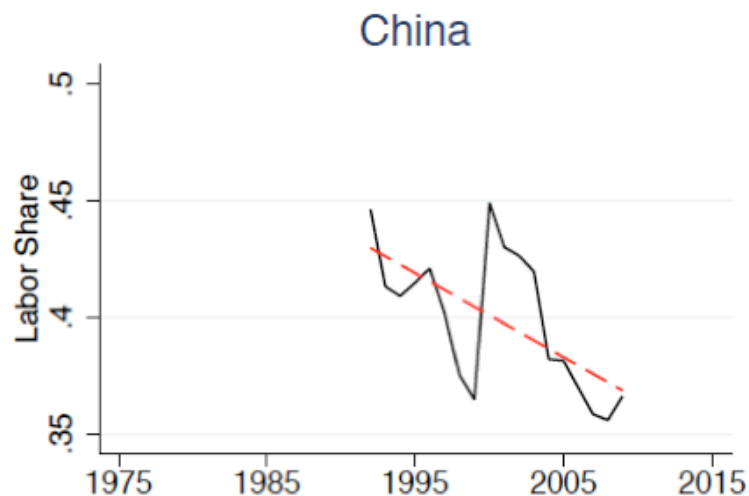
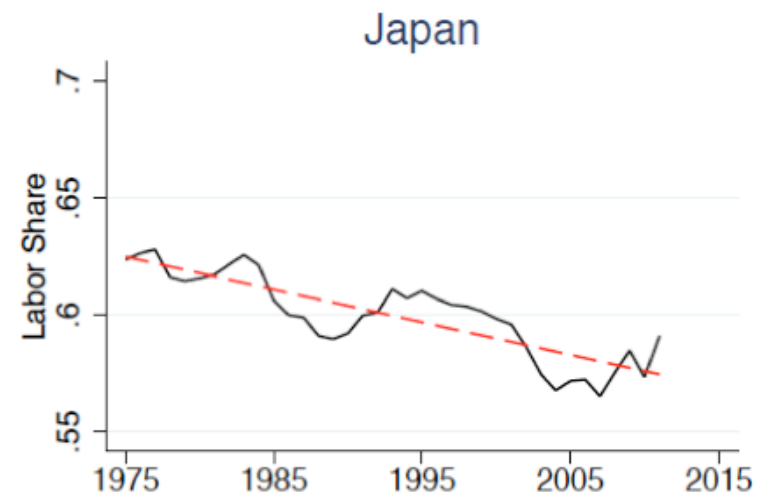
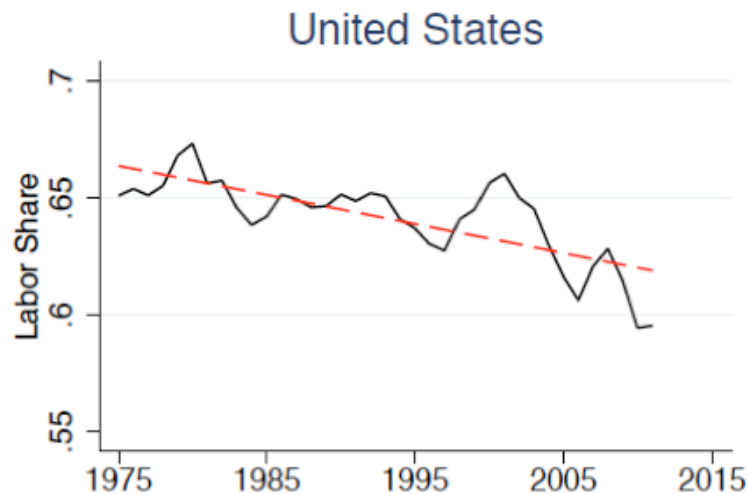
- Hm, kakšen neoliberalizem?
 - Državna lastnina, egalitarna država (max GINI)
 - Erupcija pohlepa po 2004
 - kot posledica:
 - Nedokončane privatizacije
 - Poceni denarja (globalno, evro učinek)
 - Odsotnosti regulacije
 - v spregi:
 - Menedžerji, Cerkev, državne banke
 - Tajkunizacija in ne neoliberalizem
-

Neenakost v Sloveniji?

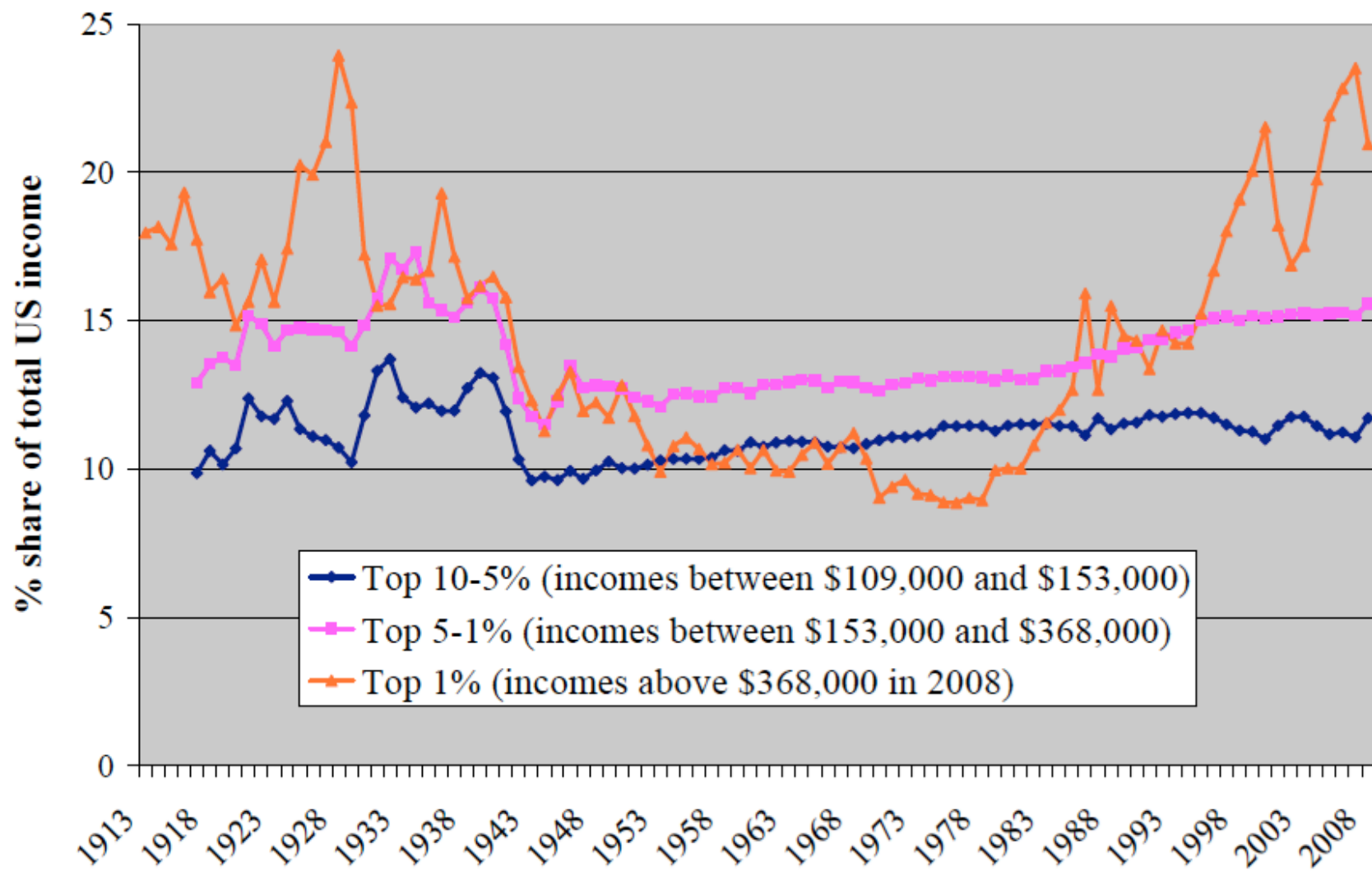
Kje je (razviti) svet ?

Zmanjšanje deleža dela v dodani vrednosti

Kje je (razviti) svet ?

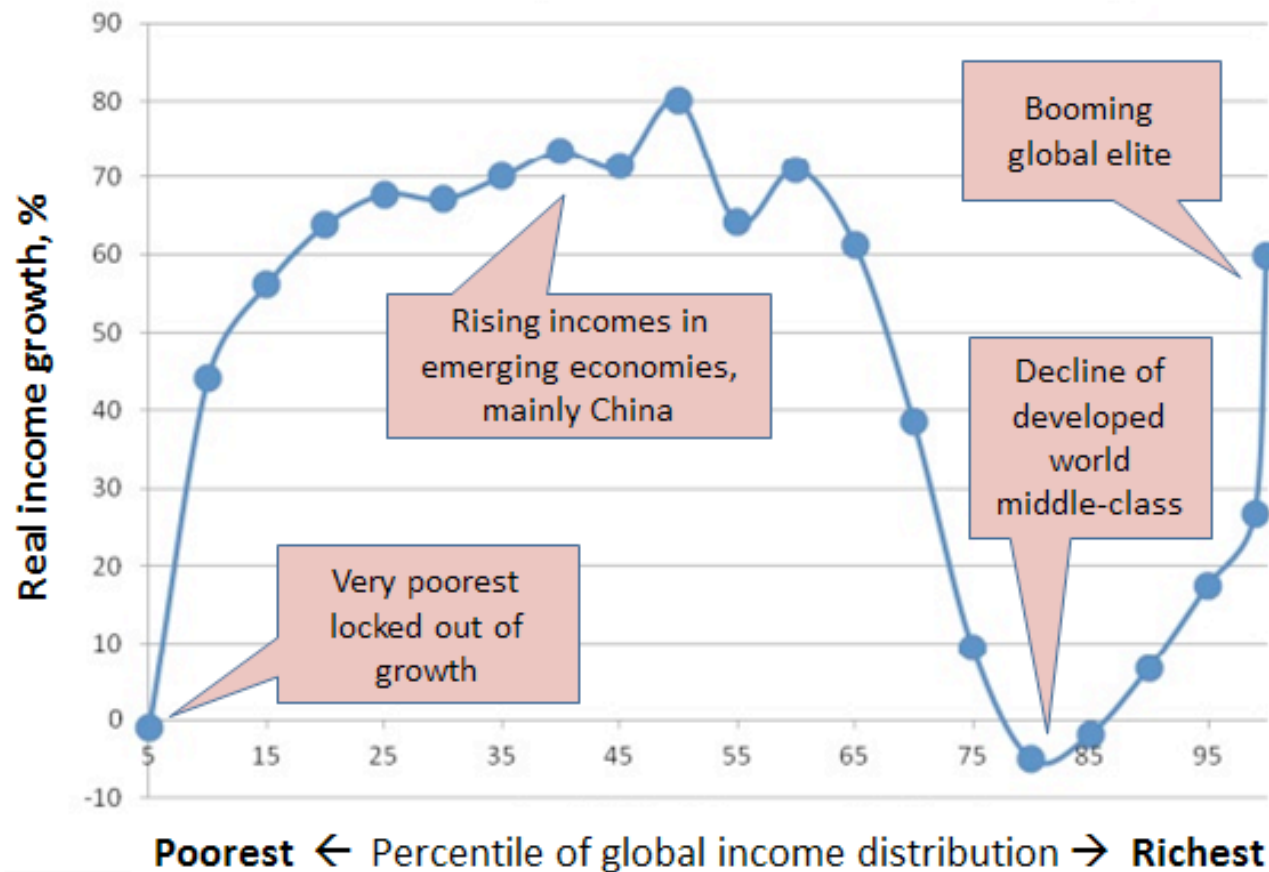
Povečanje neenakosti (top 1%, ZDA)

Kje je (razviti) svet ?

Vzpon globalnega srednjega razreda

Global income growth from 1988 to 2008

Source: Milanovic, B., Lead Economist, World Bank Research Department, *Global income inequality by the numbers*

Alternative

- Nevarnost “sekularne stagnacije” v razvitih državah
 - Summers: baloni so bili nujni, sicer ne bi bilo rasti
 - Nujnost zmanjšanja neenakosti zaradi stabilizacije povpraševanja
 - Nujnost omejitve finančnih kriz
 - Vrnitev regulacije bank
 - Kontrola nad finančnimi tokovi
 - Kaj z globalizacijo?
 - Vrnitev industrije “nazaj domov”?
 - Kaj s kapitalom? (Piketty, 2014)
 - Globalni kapitalski davek ali delavska participacija?
-